

Nr 299.

Av herr **Andersson, Elon, m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition angående studiehjälp för högre undervisning åt landsbygdens ungdom m. m.*

I proposition nr 74 angående studiehjälp för högre undervisning åt landsbygdens ungdom m. m. föreslås bl. a. statsbidrag till skolhem för lärjungar vid vissa högre skolor. Som huvudman för dessa skolhem förutsattes, att landsting, annan kommun eller stiftelse skall inträda.

Någon närmare motivering till att landstingen skola inträda som huvudmän för denna verksamhet angives icke. Skolutredningen framhåller härutinnan endast, att det måste bli beroende av lokala omständigheter, vem som skall ställa sig som huvudman för skolhem av här ifrågavarande slag. I vissa fall kunde det vara lämpligt, att ett landsting blir skolhemmets huvudman. I vissa andra fall kunde det vara mera ändamålsenligt, att skolhemmet tillhörde en stads- eller landskommun eller en stiftelse.

Landstingens uppgifter på undervisningens område omfatta i första hand huvudmannaskapet för folkhög-, lantmanna- och lanthushållsskolor ävensom centrala verkstadsskolor. Vid samtliga dessa skoltyper finnas elevinternat anordnade. Att förutsätta att landstingen därjämte skulle upprätta elevinternat vid andra skolor, beträffande vilka de icke hava någon som helst befattning, synes icke riktigt och skulle innebära en utvidgning av landstingens uppgifter till områden, som ligga vid sidan av deras egentliga verksamhet. Tendensen har under senare år gått i rakt motsatt riktning och syftat till att från landstingen avlasta sådana perifera uppgifter som icke hava anknytning till deras huvuduppgift, hälso- och sjukvården, och där deras organisatoriska medverkan icke är erforderlig. Det ligger sålunda fullt i linje med tidigare tillämpad praxis att i förevarande fall icke förutsätta landstingens medverkan, detta så mycket hellre som, att döma av propositionen, dessa icke haft tillfälle yttra sig över förslaget. I enlighet härmed bör ordet landsting utgå ur de förslag till kungörelser angående statsbidrag till berörda skolhem, som fogats till propositionen.

Med hänsyn till dessa skolhems stora betydelse för underlättande av landsbygdsungdomens utbildningsmöjligheter är det angeläget, att dylika hem utan större dröjsmål komma till stånd i erforderlig omfattning. Detta torde, med hänsyn bl. a. till därmed förenade kostnader, knappast kunna påräknas, därest kommuner och stiftelser skola ensamma svara för huvudmannaskapet. Skäl tala därför för, att även staten bör kunna ställa

sig som huvudman för här ifrågavarande skolhem. Närmast till hands ligger därvid, att staten åtager sig huvudmannaskapet för de skolhem, som knyts till skolor, för vilka staten själv närmast är att anse som huvudman. Med hänsyn till de bidrag av statsmedel, som utgå till de högre kommunala skolorna, och det inflytande staten i övrigt betingat sig över deras verksamhet, kan emellertid ifrågasättas, att staten bör kunna övertaga huvudmannaskapet även för skolhem, som knyts till sist berörda skolor.

Därest staten på sätt ovan antytts blir huvudman för skolhemmen, finge man en garanti för att dylika i erforderlig omfattning i första hand komma till stånd på de platser, där behovet är mest trängande. Några större svårigheter beträffande hemmens administration och förvaltning skulle därvid knappast behöva uppstå, då — liksom fallet är vid folkhög- och andra skolor med elevinternat — skolhemmets administration lämpligen kan knyts till den skola, för vars elever hemmet i första hand är avsett.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställes, att riksdagen måtte besluta

dels att i de i Bilaga C och D till propositionen intagna kungörelseförslagen ordet landsting måtte utgå,

dels att huvudmannaskapet för ifrågavarande skolhem måtte ordnas i enlighet med vad ovan föreslagits.

Stockholm den 28 februari 1945.

Elon Andersson.

J. B. Johansson.

L. Tjällgren.

Carl Eriksson.

Rud. Anderberg.

Ernst Hage.
